

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Новіков Вадим Вікторович

аспірант,

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

Економічний аналіз традиційно є слабким місцем інформаційної системи забезпечення управління малих підприємств. Це пов'язано із недооцінкою переваг використання результатів аналізу, недостатнім рівнем освіти фахівців малих підприємств, нестачею ресурсів для проведення економічного аналізу, а також недостатнім методичним забезпеченням аналітичної роботи малих підприємств.

На важливості проведення економічного аналізу для малих підприємств наголошують Г. Лоренц, О.-П. Хілмола, Дж. Малмстена та Дж. Шрай. У своїй роботі вони підтверджують підвищення ефективності роботи малих підприємств завдяки вибору виробничих стратегій на основі аналітичних даних [4, с. 187].

Г. Нворі, Т. Окафор, С. Ігвебюк та С. Онялі вважають, що процес прийняття управлінських рішень в малих підприємствах покращується, коли для надання інформації використовуються аналітичні моделі, щоб збільшити ймовірність того, що менеджери зроблять найкращий вибір із багатьох альтернатив [5, с. 112].

А. Калліо у своєму дослідженні зосереджується на можливостях застосування програмних продуктів, зокрема, MS Excel, для проведення аналізу діяльності малих підприємств [3].

Л. Іванченкова, Г. Ткачук, Л. Скляр та Т. Маркова вказують, що «...використання комп'ютерних технологій підвищує ефективність фінансового аналізу ... за рахунок кількох факторів: скорочення часу аналізу, можливість використовувати всю інформацію про фінансову діяльність бізнесу, використання в аналізі методів моделювання та оптимізації» [2, с. 64].

Проведення економічного аналізу на малих підприємствах найчастіше покладається на осіб що ведуть бухгалтерський облік або ж проводиться керівником самостійно для прийняття управлінських рішень. Утримання в штаті малого підприємства окремого аналітика економічно недоцільне.

Проведення економічного аналізу складається із п'яти етапів: планування (постановка завдання, вибір об'єктів, тем, визначення джерел інформації, методів роботи), підготовки (збір матеріалів, вибір аналітичної моделі; підготовка макетів аналітичних таблиць), аналітична

обробка даних (заповнення таблиць, загальна оцінка підприємства і перевірка результатів), аналітична обробка результатів (доповнення отриманих результатів поясненнями, розкриття зв'язків між показниками, виділення релевантних і нерелевантних факторів, доповнення результатів необхідною візуалізацією), підведення підсумків (формування пропозицій для управління, розкриття виявлених резервів зростання, встановлення можливих напрямів розвитку підприємства).

Використання програмних продуктів спрощує і прискорює аналітичну роботу. Слід розуміти, що програмне забезпечення, яке підходить великим корпораціям не обов'язково буде корисним малому підприємству. Спеціалізоване програмне забезпечення може мати широкий функціонал і потужну платформу. Однак його придбання може бути занадто коштовним для малого підприємства, а повний функціонал не використовується через невеликий обсяг даних. Найдоступнішим варіантом, а, отже, і найпоширенішим, є програмний продукт MS Excel пакету Microsoft Office. Найчастіше малі підприємства для аналітичної роботи використовують саме його. Аналіз фінансового стану на основі фінансової звітності із використанням невеликого числа формул дозволяє отримати ґрунтовну і широкую характеристику стану підприємства, виявити проблемні ділянки, які потребують уваги управлінців. У поєднанні із детермінованим факторним аналізом можна розкрити фактори, які є джерелом відповідних змін. Через вплив на ці чинники управлінці можуть сформувати бажані результативні показники роботи.

Для формування і оцінки планів використовують аналітичне прогнозування господарських показників. У своїй науковій роботі Н.В. Голячук і Т.А. Талах [1, с. 135–137] дослідили використання інструментів MS Excel, таких як функції TREND, FORECAST, GROWTH, LINEST та Аркуш прогнозу для прогнозування господарських показників. Такі прогнози базуються на науковій основі і математичних методах. Проте вони не враховують економічної ситуації, рівня факторів, які впливають на господарські показники та очікувань економічних суб'єктів. Бізнес-середовище та мале підприємство в ньому є складними системами, їх не можна описати лише однією математичною моделлю. Тому використовувати лише прогнози, побудовані статистичними методами, некоректно. Вони не враховують впливу різних економічних факторів та дію законів економіки, отже, можуть слугувати лише як додаткове джерело інформації.

У першу чергу, для прийняття рішень керівництву малих підприємств слід спиратися на експертні економічні прогнози щодо рівня економічних показників. Використання експертних методів ефективне у випадках обмеженості інформації і неможливості побудувати прогнози статистичними методами. Експертами для малого підприємства можуть

виступати фахівці, які мають відповідну економічну або технічну освіту у сфері, в якій працює підприємство, а також значний досвід роботи.

Результати аналізу повинні надавати достатньо інформації для прийняття рішень щодо подальшого розвитку. Завдяки проведенню економічного аналізу можна підвищити ефективність роботи зі стейкхолдерами. Важливим питанням залишається підвищення кваліфікації та освітнє забезпечення працівників малих підприємств на рівні, що відповідає вимогам цифровізації і розвитку сучасних технологій.

Список використаних джерел:

1. Голячук Н.В., Талах Т.А. Економічна аналітика з використанням функцій прогнозування MS EXCEL. *Економічний форум*. 2021. № 1(4). С. 129–138. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-4-18>

2. Іванченкова Л., Ткачук Г., Скляр Л., Маркова Т. Програмне забезпечення фінансової аналітики бізнесу. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 1. С. 64–70. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-8>

3. Kallio A. Using of cost-volume-profit analysis in a manufacturing company. *An Unpublished Research Project Submitted to Tallinn University of Technology*. 2018. URL: <https://digikogu.taltech.ee/en/Download/bb96a537-a0cc-4aba-9baf-67764142dca7/Kasumilveanalsikasutaminetootmissetvttes.pdf> (дата звернення: 14.06.2024).

4. Lorentz H., Hilmola O.-P., Malmstena J., Srari J.S. Cluster analysis application for understanding SME manufacturing strategies. *Expert Systems With Applications*. 2016. № 66. P. 176–188.

5. Nworie G.O., Okafor T.G., Igwebuikwe C.C., Onyali C.I. Utilizing Cost-Volume-Profit Analysis for Informed Decision Making in Small Business Management. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*. 2023. № 4(2). P. 102–115.